

DUHOVNO ŽIVLJENJE

117
AUGUST 1937

**1. AVGUSTA
OBLETNICA SLOVENSKE MASE
NA SAAVEDRI OB 10h 30;
VEČERNICE OB 4h 30.**

15. AVGUSTA VSI NA PATERNAL!

(Av. del Campo 1653)
Ob 10 uri maša za

Antona Banaventura Jegliča

nadškofa ljubljanskega.

Največjega boreca za svobodo in poštenost slovenskega naroda!
Vse svoje življenje je žrtvoval svojemu ljudstvu, zato pridite vsi
na ta dan, da se mu izkažemo hvaležni!

VIDA ESPIRITUAL

Caseros 2780
Buenos Aires

DUHOVNO ŽIVLJENJE

izhaja mesečno

Naročnina letno 2 pesa.

Urednik: Hladnik Janez, Caseros 2780, Bs. Aires. U. T. 61-4221 (Hladnik Janez stanuje na ul. Caseros 2780 kot kaplan župnije sv. Antona (Parque Patricios). Kliče se lahko telefonsko vsak dan (razen nedelje) med polj 9 in 9. uro predpoldne, med 12. in 2. uro in po 8h zvečer (v četrtek in petek ne, ker ta dan ga ni doma.) Prilika za slov. spoved pri sv. Antonu vsako nedeljo dopoldne do 9. ure.

Nekateri med naročniki so zelo malobrižni. Niti nobenega glasu, ne daje od sebe, ko bi po vsej pravici vsaj nekaj hvalznosti pričakovali, če pošljamo list brez tirjatve. Poskrbeli bomo, da se bo napravil v seznamu naročnikov red. Prosimo pa, da pokažete nekaj dobre volje in sporočite svoje naslove. Priložite tudi odgovarjajočo naročnino.

Tisti, ki dobivate Duhovno življenje že od preje, pa niste nič še plačali, pošljite pet pesov. Naročniki od lani in letos tri pese; za leto 1937 dva pesa. Od sedaj do konca leta pa en peso.

Prosimo, da pokažete pravo razumevanje za dobro stvar in ne recite, da zahtevamo preveč, ker vsak ve, da moremo list vzdržati le s skrajnimi žrtvami in z brezplačnim delom vseh, ki sodelujejo. Zato mora nositi urednik tako ponošen talar! Upamo, da boste razumeli, kaj je dolžnost vseh. poštenih Slovencev!

Če se bo oglasil g. Andrej Lah, ga sprejmite kot pooblaščenca uprave. Izročite mu tudi naročnino! Today ne čakajte nanj, kar danes takoj sporočite, če in na kateri naslov list prihaja in priložite naročnino.

Vsi, ki dobite od kod kako zanimivo pisno, prosimo, da ga daste na razpolago našemu uredništvu, za objavo v listu v vednost sorojakov. Sporočajte tudi vse zanimivosti.

Uprava je sedaj na Paternalu v slovenski šoli, Paz Soldán 4924. — 4932). Ali vplačajte osebno ob priliki službe božje.

Naročnino pošljite na naslov: Hladnik Janez, Caseros 2780, Capital. Naročnina se lahko poravnata tudi pri sestrah, ki vodijo šolo.

Podprite list, da bo mogoče začeti tudi s posebno otroško prilogo, ki bo namestilo onina otrokom, ki ne morejo priti na Paternal v šolo.

Na naslov uredništva: Caseros 2780, sporočite, če je kaka novica za objavo. Prispevajte tudi z dopisi, da bo tako list postal čim vernejša slika slovenskega dela in življenja v tej deželi.

Upravo našega lista sta več mesecev z veliko požrtvovalnostjo vodila Frane Gomilšek in Rudi Skalin. Radi premenjene službe in stanovanja v nadalje ne moreta več vršiti tega posla. Naj jima bo izročena zahvala za skrb in trud, ki sta ga posvetila listu.

Nadžkof Jeglič v Grobljah. Poleg njega nadškof belgr. dr. Ujčić
in minister dr. Krek.

Umrli je nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, v 87. letu starosti, dne 10. julija 1937.

Ljubljanski škofijski sedež je zasedel 22. maja l. 1898. Iz zdravstvenih razlogov je odstopil 17. maja 1930.

32 let je vodil ljubljansko škofijo in je bil svetla luč ne le svojim vernikom, temveč vsem Slovincem sploh. Bil je mož silnih dejanj in svetniških žrtev in angeljskih čednosti, zato je pa tudi njegovo delo bilo blagoslovljeno z vsemi uspehi.

Bil je on, ki je narod vzgajal nadaljujoč veliko delo, ki ga je začel Slomšek in je Slovence vzgojil za teške čase, v katerih danes trpi ves svet.

12. jolija se je vršil njegov pogreb, ki je bil pač najboljši dokaz ljubezni, s katero ga je narod vzljubil. Saj se je vdeležilo pogreba čez 50.000 Slovencev.

Spomину rajnega se bomo oddolžili z mašo dne 15. avgusta na Paternalu, Av. del Campo, ob 10h.

Izseljenci, domovina vas kliče!

Sreca in misli nad pol milijona naših dragih rojakov, raztresenih po širnem svetu, hite v domovino, ko so zvedeli, da obhaja letos 22. avgusta Rafaelova družba 10letnico obstoja. Vsi tisti rojaki, ki poznajo nesebično in velikopotezno delo naše družbe, ki je vedno in povsod pomagala in se borila za pravice naših izseljencev, se je oklepajo kot otroci svoje matere in so ji za ves trud tudi hvaležni. Mnogi so se odločili, da pohite na to proslavo.

Obhajanje 10letnice kake ustanove še ne pomeni mnogo, zlasti še v sedanjem času, ko smo tega že navajeni. Toda deset let trdega dela, ki ga ima letos za seboj "Rafaelova družba", ki skrbi v imenu vsega slovenskega naroda za nad pol milijona slovenske krvi, da nam ne utone versko, moralno in narodno v valovih tujine, to je veliko. O tem delu bi lahko napisali debele knjige. Več kot te besede povedo veliki kupi aktov, dopisov, prošenj itd., ki jih skrbno hrani Rafaelova družba in ki bodo še poznim rodovom živ dokaz, da je imela in ima družba dobro srce za naše izseljence.

Kako cenijo naše oblasti delo Rafaelove družbe, je najlepši dokaz to, da je pokroviteljstvo nad proslavo prevzel **minister dr. Anton Korošec**, ki je vedno pokazal veliko razumevanje za naše izseljence. Prav tako pa tudi sedanjí **ban dr. Barko Natlačen**, ki visoko ceni ves trud in žrtve Rafaelove družbe, ki jih ima pri skrbi za naše rojake v tujini.

Proslave se udeleže tudi vsi trije slovenski škofje in mnogi drugi odličniki.

Po proslavi, ki se vrši 22. avgusta na Brezjah in v Ljubljani, bo pa 23. avgusta II. slovenski izseljenski kongres v slavnostni dvorani banske uprave v Ljubljani.

Dragi izseljenci! Že zdaj vas prosimo, da se za ta kongres dobro pripravite. Prosimo vas, da pošljete kmalu vse predloge, prošnje, pritožbe, ki so vam na srcu, Rafaelovi družbi v Ljubljano, da jih bo predložila kongresu. Temu pozivu naj se odzovejo vsi naši izseljenci po vseh delih sveta! Vse naj bo pisano samo na eno stran polé, razločno, opremljeno s podpisí in društvenimi pečati. Prosimo vas, da nam poročate o vaših razmerah in željah, ki jih imate, da se bo začela za vas domovina bolj zanimati in vam tudi pomagati.

Majniška Deklaracija

(Ob 20letnici)

Ni bilo bolj razburljivih let, kakor so bila leta 1917 do 1918. Za vso Evropo. Začeli so risati nove meje. Ni čuda, da je tudi v slovenskem narodu zavrelo. Samo začeti je bilo težko. Stoletni okvir Avstroogrške se je že tako utrdil, da skoro ni bilo mogoče misliti, da bi mogel kdaj razpasti.

Takrat je veliki, gospodarsko precej popolni avstrogrški monarhiji vladal cesar Karel I., ministrski predsednik in predsednik vlade pa je bil grof Clam Martinic. Vse vodstvo te velike države je bilo nemško, čeprav je imela država 65 o/o slovanskega in 35 o/o nemškega prebivalstva. Ta slovanska večina je v slutnji, da bodo v kratkem prišle velike izpremembe, v četrtem letu vojne začela resneje misliti sama nase, da bi s propadom monarhije, ki se je bližal z vso verjetnostjo, ne propadla tudi ona, ampak da bi se rešila, vsak del pod sebi najbolj primerno streho.

Parlamentarni zastopniki Slovanov so Clam Martinicovi vladi nasprotovali z vso ognjevitostjo in so o tem tudi pisali na dolgo in široko. Časopisi so Clam Martinica, grofa in ministrskega predsednika, imenovali "prehodnega ministra", "političnega invalida", "fevdalnega grofa" itd. V parlamentu so dan na dan odmevale interpelacije zoper zaplembo živil, ki jih je potrebovala vojska, zoper surovo ravnanje vojaških predstojnikov nad podrejenimi, zoper zapostavljanje Slovencev pri hrani, zoper premajhne podpore beguncem in družinam vojakov in druge takratne nadloge.

Ko je po majniški deklaraciji že ves svet vedel, da se bo morala Avstrija temeljito preurediti, ako bo imela še čas, so tudi ti nacionalisti začeli misliti na izpremembe, ki jih bo treba izvesti "trezno mislečim Jugoslovanom" na ljubo, toda vse njihovo popuščanje je bilo ovrženo z raznimi "aber", "jedoch". Po takih dostavkih so povedali, kaj vse mora ostati pri starem, kateri temelji države so nedotakljivi in kdor je njihove predloge pogledal od bliže, je moral videti, da so pripravljene "dati" samo prazno tolažbo, za prvo silo, da se najhujši odpor proti dotedanji ureditvi nekoliko poleže. Vse drugo so bili pripravljene "dati" Slovanom, razen prav tistega, kar so Slovani sami želeli. Slejkoprej je njim ostal ideal — nemštvo, katero so negovali in vsiljevali na vseh straneh.

JUGOSLOVANSKA MISEL

V tretjem letu vojne je bil položaj že skrajno resen. Na eni strani trma Nemcev, ki v svojem nacionalizmu niso in niso marali dati Slovanom, zlasti Slovencem, ki so jim motili korak proti Jadranu, nobenih pravic, na drugi strani vedno bolj razpadajoča državna organizacija, ki se je drobila znotraj in na mejah, vse to je zavedne Slovence napolnjevalo z veliko skrbjo. Kaj bo, če pridejo kaki dogodki, pa bi jih našli razkropljene? Katera stranka bo mogla skrbeti za nje, če bo vsaka vlekla na svojo stran? Obetala se je nova parlamentarna doba, v kateri bi morali vsi Slovenci postaviti samo eno besedo: zedinjenje in svoboda. Toda kdo bo te razkropljene skupine združil? Katera misel bi mogla biti vsem skupna? Združil jih je Jugoslovanski klub, skupna misel pa je bila: zedinjenje vseh v monarhiji bivajočih Jugoslovancev.

Izvršilni odbor SLS je že 21. novembra 1916 izrazil misel, kako nujno je, da se vse slovenske stranke združijo. "Narodno združenje organiziran skupen nastop v narodnih stvareh." to je bila najbolj pereča potreba, kateri je bilo treba zadostiti še pred vstopom v parlament. Nič boljše se ni godilo drugim Jugoslovancem, zlasti Hrvatom v avstrijski polovici monarhije, tudi ti so bridko čutili potrebo po močnem, skupnem nastopu. Da konca leta 1916 so razmere že tako dozorele, da ni bil "zagotovljen le skupen nastop vseh slovenskih poslancev, ampak da so tudi vsi avstrijski Hrvati obljubili vstopiti v skupni klub avstrijskih Jugoslovancev.

Še preden pa je bila prebrana majniška deklaracija na najbolj pristojnem mestu, pred vlado in vsemi avstrijskimi poslanci, so po Avstriji že strašile vesti o delu emigracije, ki je zunaj območja državnih pravnih okvirov lahko odkrito delovala proti Avstro-ogrski kot slovanskega okvira. "Corriere della Sera" z dne 8. januarja 1917 je poročala, da je imel Tomaž Masaryk v Londonu neko predavanje o Avstriji, v katerem je tudi dejal, da "Čehi zahtevajo neodvisnost, Jugoslovani pa se hočejo združiti v Veliki Srbiji".

Po triletnem parlamentarnem premirju je bil za dan 30. maja 1917 zopet sklican parlament.

Slovenski in hrvaški poslanci (Istra in Dalmacija) so se že pred tem zasedanjem združili v Jugoslovanski klub. Za načelnika je bil izvoljen dotedanji načelnik Hrvatsko-slovenskega kluba, dr. Korosec.

Deklaracija

Deklaracija Jugoslov. kluba je podal doktor Korošec.

Ukrajinec poslanec Petrušzevič je zahteval, naj se ustvari državna enota ukrajinskih ozemelj v okviru skupne državne organizacije.

Poljak Sta-pinski je izjavil: "Poljaki za vzemajo stališče, da se morajo združiti vsa ozemlja, v katerih bivajo Poljaki".

"Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo temeljem narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vse zemlje monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo v samostojno državno telo pod žezlom habsburško-lorenške monarhije, ki bodi prosto vsakega narodnega gospodstva tujcev in ki bodi zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničitev te zahteve enotnega naroda bodo zastavili vse svoje sile. S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali del parlamenta."

kluba dr. Anton Korošec, za njegovega namestnika pa istrski poslanec dr. Laginja. Klub je štel 33 poslancev. Bil je torej dovolj močna skupina v dunajskem parlamentu, po trdni disciplini in neustrašenem nastopu pa je imel v razvoju dogodkov veliko večji pomen, kakor bi ga pa mogel imeti po številu.

Takoj prvi dan zasedanja, ko se o posameznih točkah dnevnega reda še niti razpravljati ne začne, so padle deklaracije, v katerih so slovanski poslanci neustrašeno povedali, v kakšni smeri se bodo udeleževali parlamentarnega dela. Češko izjavo je podal poslanec Stanek.

Že 13. junija je dr. Korošec ponovno govoril o zahtevah Jugoslovanov monarhije in ostro bičal nemško hegemonijo, ki vse zateve slovanskega prebivalstva v državi odlaga na čas, "ko bo Gross ustanovil zadnjo nemško šulferajnsko šolo v Dalmaciji, ko bo Dobernigg ponemčil zadnjega Korošca in ko bo Wolf postavil most do Adrije." Naslednji dan je "Slovenec" v uvodniku imenoval jugoslovansko vprašanje "**najvažnejše vprašanje cesarstva**". Proti celjskemu poslancu Marckhlu, ki je majniško deklaracijo obdolžil veleizdajstva, je 17. junija nastopil poslanec dr. Ravnihar, ki je dejal, da "Slovenci za neprimerno hrabrost naših vojakov ne zahtevamo dobrot, zahtevamo pa enakost in svobodo kot jo imajo Nemci. Naravnih poti naših zahtev ne bodo ustavile ne avstrijske ne madžarske oblasti. Narava bo sama predrla vse izumetničene sile." 24. junija pa je v imenu Jugoslovanskega kluba poslancu Marckhlu vrgel v obraz, da se je poslužil podle denunciacije. Dr. Laginja je 18. junija govoril, da je "Avstrija kot druga nemška država nemogoča". Pred ves parlament je postavil vprašanje: "Ali mislite, da se Hrvatje in Slovenci bijejo za nemško Avstrijo?" "Kot zastopniki kmetskega ljudstva ne bomo nikdar odnehali, dokler ne dobimo narodne avtonomije, katere ozemlje se bo krilo z vsem rodom enega jezika", je podarjal. Dr. Krek pa je zaklical parlamentu in vladi: "**Gorje državi, ki lastne narode taji**". Hočeš, nočeš, moraš, so morali tudi Nemci vgrizniti v to grenko jugoslovansko jabolko, ki jim je neprestano ležalo na mizi. Začeli so o njem razpravljati, predavati in pisati. "Wiener Allgemeine Zeitung" z dne 23. junija je zapisala: "**Moramo rešiti jugoslovansko vprašanje, preden pojdemo k mirovni konferenci, da nam ne bo šele tam treba od nasprotnikov poslušati predlogov, kako naj jih rešimo.**" Toda nacionalisti so bili za vsak tak nasvet gluhi ali pa so mu pri-

stavili kak svoj "aler" ali "jedoch", država pa jim je čim dalje bolj uhajala iz rok. Tudi inozemski listi in revije so večkrat svetovali, da bo konec koncev tem zahtevam le treba ugoditi, toda baš ko se je nemški šovinizem pripravljaj, da bi odnehal, je izgubil tla pod nogami.

Dne 15. septembra 1917 so zastopniki Slovencev v Ljubljani podpisali izjavo, v kateri se "solidarno pridružujemo državnopravni deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja. Po našem živem prepričanju je bodočnost habsburške monarhije mogoča le na načelu resnične svobode narodov, a bodočnost našega naroda le na načelu združenja Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki prebivajo v naši monarhiji. Oboje, svobodo in edinstvo pa more našemu narodu zagotoviti in ohraniti le samostojna, na načelu samoodločbe narodov zgrajena jugoslovanska država pod žezlom habsburške dinastije." Izjavo so podpisali knezoškof ljubljanski dr. A. B. Jeglič, stolni kanonik prelat Andrej Kalan, stolni kanonik dr. Josip Gruden; za SLS: načelnik stranke dr. Šušteršič; za Narodno napredno stranko: dr. Ivan Tavčar in dr. Karel Triller; za Slovensko katoliško delavsko demokracijo: Mihael Moškerc, Franc Vidic in Anton Žnidarič. Na seji vodstva SLS dne 10. septembra so bile te misli ponovno sprejete, v istih dneh pa je prišlo tudi poročilo iz Trsta, da se je tudi ondotno politično društvo "Edinost" postavilo na stališče deklaracije; s tem je bila podana solidarna manifestacija vsega naroda v smislu deklaracije in ovrženo morebitno natolcevanje, kakor da deklaracija ne bi bila izraz volje vsega našega naroda." 20. septembra se je deklaraciji pridružila slovenska duhovščina tržaške škofije. Čez teden dni je dr. Lovro Pogačnik grmel v parlamentu: "Prost moram biti, prost moj rod, na svoji zemlji svoj gospod!... največja nevarnost za državo je c. kr. renegatstvo. Proč z umetnimi deželnimi mejami, proč z dualizmom privilegiranih in tlačanih narodov. Proč z birokratičnim centralizmom. Vstane naj nova država, zveza svobodnih, združenih, demokratično vladanih, zadovoljnih narodov pod žezlom Habsburžanov. Hočemo biti svobodno ljudstvo bratov, nočemo biti hlapci. Kot plačilo svojega junaštva zahteva Jugoslovani svobodo."

9. oktobra 1917 je "Slovenec" izpolnil žalostno dolžnost, da je sporočil javnosti — smrt dr. Kreka. Toda tudi ta žalosten dogodek se je razvil v silno manifestacijo jugoslovanske misli, kakor jo obsega majniška deklaracija. Te misli nobena sila ni

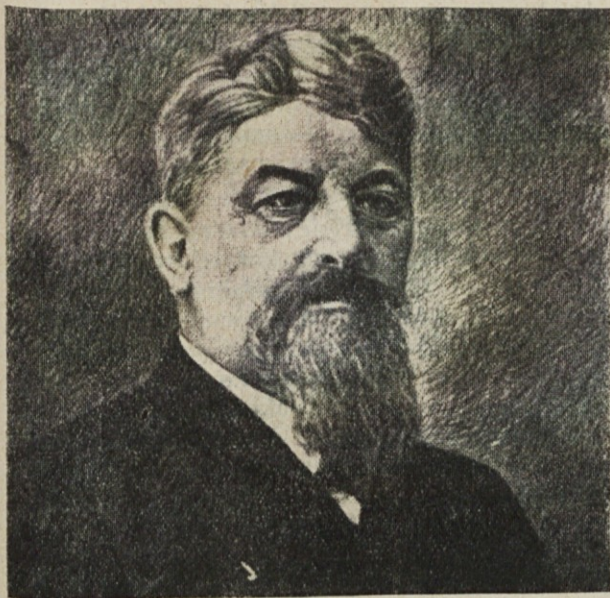
mogla več ustaviti. Postala je ljudska in je z njim živela. Ker so nacionalisti hoteli po svetu, zlasti avstrijskem razvpiti, da so to le sanje in naklepi nekaterih hujskačev, so se oglasili najbližji zastopniki ljudstva — župani in s svojimi odbori pošiljali izjave, da se brez pridržkov pridružujejo izjavi Jugoslovanskega kluba. Vse je bilo razgibano, od Trsta do Prekmurja, od zadnje koroške vasi do Kolpe; pogreb dr. Kreka se je izpremenil v samozavesten pohod naroda, ki se je zavedel samega sebe in ki je med seboj slutil krepko in dalekovidno vodstvo. Parlament je na jesen zopet začel zasedati in dr. Korošec je neomajno branil načela majniške deklaracije in razkrival zločine vojaških oblasti nad slovanskim prebivalstvom. Ves slovanski svet je imel pred očmi, neštetokrat je govoril za Bosno in Dalmacijo in Istro in prejemal od vseh strani izjave, v katerih se Jugoslovanskemu klubu in njegovi deklaraciji izraža popolno zaupanje. Oglašali so se slovenski akademiki iz vseh avstrijskih univerzitetnih mest in brez ozira na kakršnokoli prepričanje dajali priznanje narodnemu proglasu — majniški deklaraciji.

NACIONALISTI PROTI NARODNJAKOM

Nemci in njihovi nacionalisti so takoj, ko je bila prebrana, zaslutili, kaj skriva v sebi in so seveda tudi takoj planili po njej kot po protidržavnemu ukrepu, ki ga je treba v kalí zadušiti.

“Tagespost” je trdila, da so slovenski politiki s to izjavo napravili “veliko napako”: “Junaštvo slovenskih čet in nasprotje proti Italijanom sta začela ustvarjati za Slovence ugodnejši položaj, kot jim gre po številu in pomenu. S svojo demonstracijo so temu ugodnemu stališču samo škodovali.” Razburjali so, se tudi Madžari, katerim je bilo izročeni v varstvo precejšnje število Jugoslovancev. “Magyar Hirlap” je o “intrigah”, komedijah in nezvestobi ilirizma” in o “jugoslovanski politiki” dejal: “Vsakega smatramo za sovražnika, ki bo nastopal kjerkoli in pod kakršnimkoli naslovom, smotrom in pomočjo proti našim vojnim in mirovnim ciljem. Kdor bi hotel načeti nerazdeljenost Ogrske, bo našel na Ogrskem in pri Madžarih smrtnega in na vse pripravljene sovražnika.” Nacionalistični “Volksrat” je 19. avgusta zboroval v Celju; zborovanje je vodil dr. Ambroschitsch. Sprejeta je bila resolucija, ki pravi, da je treba “zahteve po ustanovitvi lastnega državnega telesa za Slovence, Hrvate in Srbe, ali pa tudi vsako združitev preko deželnih mej z vsemi sredstvi pobijati,

ker stoje te zahteve v službi sporazuma." Nacionalistični "Štajerc" je dne 26. avgusta 1917 pisal: "Za jugoslovanstvo bi se med preprostim ljudstvom nobena mačka ne zmenila, ko bi izvestni hujskači res dostikrat precej zaspane oblasti ne delali vedno in znova krčevite poskuse, da uprizarjajo nevoljo... Zato so iznašli besedo, da morajo pasti meje habsburških kronovin, in da se moramo združiti vsi Slovenci. Ja, to bi bilo združenje pod klobukom panslavističnega farštva. Ta hujskarija stoji v službi na-

Dr. Tavčar,
voditelj na-
predne stranke.

ših sovražnikov. To, kar zahtevajo naši Jugoslovani doma, to je šele zadnjič zahteval širokoustno srbski minister Pašič, eden glavnih povzročiteljev te krvave vojske. Jugoslovanstvo je kakor plevel, ki ti ga je sovražni sosed na tvoje polje zasejal. Tega se ne sme nikdar pozaviti." Ko je šel dr. Korošec v avgustu 1917. v Zagreb in v Sarajevo, da bi se prepričal, kakšno razpoloženje vlada tam doli in da bi navezal tesnejše stike z ondotnimi voditelji, ja madžarski list "A Nap" takole rohnel proti njemu: "Kje je hrvatski ban, kje zagrebški državni pravdnik, da še ni aretiran jugoslovanski poslanec dr. Korošec, ki na madžarski zemlji v

Zagreb organizira upor in napravlja veleizdajalske poskuse proti politični in teritorialni integriteti ogrske države. Ali, ako ti ne znajo izpolnjevati svojih dolžnosti, kje je ogrska vlada, katera ne da aretirati in v verige ukovati gospoda dr. Korošca, tujega državljana. Ako uide veleizdajalec dr. Korošec nazaj v Avstrijo, ga je madžarska vlada izpustila iz svojih rok. Koloman Tisza je dal leta 1876 aretirati Miletiča in ga ukovanega v železje pripeljati v Vac, a gospod dr. Korošec ni vreden za las manje kakor pa Miletič. Končno: Kaj dela Korošec v Zagrebu? Nič drugega kakor da hujska Hrvate, da se odtrgajo od krone sv. Štefana in da kot samostojna dežela vstopijo v avstrijsko federalistično državno zvezo. ("To mi hočemo", je 'Slovenec' pristavil v ponatisu teh groženj). Nihče ne reče, da Koroščevo delovanje v Zagrebu ni zločin veleizdaje proti teritorialni integriteti ogrske države. Zato imamo mi prokletu dolžnost, da obesimo na prvo drevo vsakega, ki prihaja k nam iz Avstrije, da pri nas na tem temelju hujska. Torej — kaj dela ogrska vlada? Ali spi?

V takih borbah je minevalo leto 1917. Predzadnji dan maja se je začela junaška doba slovenskega naroda kot celote, ki je neukročeno vihrala skozi vse leto 1918. Vse je bilo na nogah, laiki, duhovniki, politiki, kmetje in delavci — kolikor jih je pač bilo doma, še celo ženske in otroci. Stranke so skoro popolnoma stopile v ozadje, vse je zajel en val: "Zedinjenje in svoboda". Morda v nobeni zgodovinski dobi ni bila sloga tako splošna kakor v teh veselih dneh, ki so prevpili celo žalost vojne. Deklaracijsko gibanje je bilo narodno, zato je imel k njemu dostop vsak, ki je keličkaj z narodom čutil. Zato so tudi vsi pristopili, razen tistih, ki so si pridržali ime "nacionalisti". Miško Brezigar, sedanji so-lastnik "Jutra", je izdal knjigo "Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva" in jo poklonil "dr. Antonu Korošču, izvršitelju jugoslovanskega testameneta". Ob smrti dr. Kreka je Narodno-napredna stranka izrazila Jugoslovanskemu klubu sožalje z besedami "Z vsem slovenskim, jugžoslovanskim narodom čuti tudi Narodno-napredna stranka bridko izgubo, ki nas je zadela s prerano smrtjo gospoda poslanca dr. J. Ev. Kreka. Usoda ga nam je iztrgala v trenutku, ko je z vso vneto duha in srca stal med prvimi bojevniki za našo narodno svobodo, za ujedinjenje. Ob svežem grobu moža, ki je v velikem času tako visoko dvignil zastavo edincstvi v boju za skupne cilje, obnovimo prisego neomajne složnosti v boju za sveto skupno stvar." Pismo sta podpisala dr. L. Tavčar kot predsednik in Adolf Ribnikar, drugi so-lastnik "Jutra", kot tajnik stranke.

200.000 podpisov...

Cvetna nedelja, 25. marca 1918, je bil zgodovinski dan za Slovence. Slovenske žene so izročile načelniku Jugoslovanskega kluba dr. Antonu Korošču nad 200.000 podpisov slovenskih žena in deklet, ki so se izrekle za majniško deklaracijo. Lepo okrašena "Unionova" dvorana je bila nabito polna navdušenega občinstva, enako tudi galerija. Na mizi na odru so bile pole s podpisi slovenskega ženstva, krasno vezane v sedem debelih knjig. Ko je prišel dr. Korošec, je šel skozi tisočglavno množico vihar navdušenja. Viharni živijo-klici niso hoteli ponehati. V lepem govoru je gospa dr. Tavčarjeva pozdravila dr. Korošca in še enkrat prebrala izjavo, katero je podpisalo nad 200.000 slovenskih žen in deklet, nakar mu je izročila knjige s podpisi. Za njo je govorila gdč. Cilka Krekova. Dr. Korošec je, viharno pozdravljen, spregovoril: Narodnemu ženstvu najiskrenejša zahvala Jugoslovanskega kluba za današnjo prireditvev, posebno za izročitev podpisov za deklaracijo. S tem činom je stopilo tudi naše ženstvo v vrste bojevnikov. Ko gledam danes tukaj po dvorani, manjka eden, kateri bi bil s svojim srcem tako rad med nami, to je naš prvi klicar za jugoslovansko idejo, naš Janez Evangelist Krek. Če bi videl to navdušeneje za našo stvar, tedaj bi on rekel, kakor je imel navado reči: "Prijatelj, naša bitka je dobljena." Nato je dr. Korošec govoril o preganjanju našega naroda, ki pa se je kljub temu dvignil in se oprijel ideje majniške deklaracije: "Mi hočemo svojo narodno neodvisno državo in sicer na temelju proste samoodločbe celega naroda. Jaz se ne bojim, niti trenutek se ne bojim več, da se ne bi uresničilo, kar hočemo."

Ladijske vozne listke

ZA VSE PAROBRODNE DRUŽBE PRI NAS DOBITE
PO NAJNIŽJI CENI.

Kabino

zagotovimo vsakemu potniku brezplačno

Vpoklicne karte po zelo znižanih cenah

CA. CENTRAL EUROPEA
469, San Martin

MAJNIŠKA DEKLARACIJA

IN NAŠI IZSELJENCI

30. maja je ves slovenski narod proslavil na slovesen način dvajsetletnico majske deklaracije, to je slovesne izjave slovenskega naroda, da zahteva vse pravice svobodnega naroda. Dr. Korošec je to deklaracijo prečital v imenu celega naroda v dunajskem parlamentu.

Prečitanje te deklaracije v dunajskem parlamentu je vzbudilo po vsej Sloveniji val navdušenja in odobravanja. Še nikdar slovenski narod ni bil tako edin in složen, kakor takrat. Po vsej Sloveniji so pobirali podpise in jih nabrali v najkrajšem šasu nad 200.000.

Slovenski narod je to storil tako odločno posebno zaradi tega, ker je bil njegov veliki duhovni oče, škof dr. Jeglič, prvi, ki jo je podpisal. Narod je s tem vedel, da svojim političnim voditeljem lahko zaupa, da delajo prav, da jim zato lahko mirne vesti sledi in gre za njimi.

Tudi jugoslovanski izseljenci vseh treh državnih narodnosti v tujini tiste dni nismo držali rok križem in mirno gledali, kaj bo po svetovni vojni z nami, temveč smo krepko posegli v delo za naše narodno osvobodjenje in za ustanovitev države Jugoslavije. Smelo si upam trditi, da bi vse delo naroda tu doma za popolno svobodo ostalo brez popolnega uspeha brez izseljencev.

Glavno delo za našo svobodo je brez dvoma vršil in izvršil Jugoslovanski odbor v Londonu. Češka zgodovinarica Pavlova to jasno in dokumentarično dokaže v svoji knjigi, ki je prevedena tudi v hrvaščino, "Zgodovina jugoslovanskega londonskega zbora". Dokaže pa tudi, da je samo pokojni Pašić kriv, če ni odbor dosegel vsega, kar je nameraval.

Drugo končno veliko delo je pa izvršil Jugoslovanski narodni svet v Washingtonu.

Oba ta dva odbora so pa omogočile samo ogromne finančne žrtve naših izseljencev, zlasti Dalmatincev iz Južne Amerike. Saj je samo en Dalmatinec (Mihanovič) žrtvoval v ta namen mnogo milijonov v argentinski visoki valuti.

Tudi smo izseljenci po državah Južne Amerike, še bolj pa Severne Amerike izrabili ves svoj vpliv na državnike dotičnih

držav, posebno na predsednika Wilsona, da smo zahtevali od njih, da se zavzamejo za našo svobodo in naše narodne pravice. Bili smo krepki in odločni glasniki volje naroda doma, v svetovni javnosti pa smo povedali svetu in vladam to, česar narod tu doma ni smel in ni mogel. Mi smo pa lahko zahtevali za narod popolno svobodo, proč od Avstrije.

Jugoslovani v Združenih državah smo se v tistih velikih, zgodovinskih dneh pridno gibali, delali in žrtvovali po svojih močeh in razmerah, da smo doprinesli svoj delež svobodo vsak svojega naroda in za ustanovitev države Jugoslavije.

Kmalu po izbruhu svetovnega vojnega požara v Evropi je bilo tudi vsem trezno mislečim Slovincem jasno, da je prišel tudi za slovenski narod veliki čas, ko bi se dala izvojevati narodna svoboda. Vsi smo bili takoj prepričani, da bo Avstrija propadla.

Pogled na
Ljubljano, srce
Slovenije.

Bil je del ameriških Slovencev, ki je obžaloval umor Franca Ferdinanda, da bi se bil kot prva etapa našega narodnega osvobodjenja izpeljal njegov načrt Jugoslavije, to je s popolno avtonomijo. Drugi del je pa takoj takrat videl, da je naša prihodnost samo tam, kjer jo je pokazal pok. dr. Krek in za njim dr. Korošec, v združenju vseh Jugoslovanov.

V tem delu so posamezno nastopile vse tri "stranke" ameriških Slovencev, druga za drugo, če smemo tako imenovati tedaj nje tri tabore, v katere so bili ameriški Slovenci po svojem prepričanju razdeljeni.

Prvi so nastopili tako zvali "narodni" pod vodstvom Sakserjevega dnevnika "Glas Naroda" iz New Yorka.

Kmalu po začetku svetovne vojne, dneva se ne spominjam več, je nastopil v tem listu z mogočno akcijo neki Ivan Blatnik. V najkrajšem času je razgibal celo ameriško Slovenijo in dosegel skupni zbor, kjer se je ustanovila prva taka organizacija pod imenom "Slovenska narodna liga". Postavila si je za svojo nalogo popolno osvoboditev slovenskega naroda, toda bolj v smeri Velike Srbije. Mogočno, pravim, je nastopila ta akcija in našla mogočen odmev med ameriškimi Slovenci, ki so radi sodelovali in jo radi tudi finančno podpirali.

Toda niso jo dobili v roke pravi ljudje, ki bi bili širokopotezno vzeli to delo v roke. Tako se je zgodilo, da je bila liga s svojo akcijo samo mogočen ogenj slame. Mogočno je zagorel, pa prav tako hitro ugasnil.

Ko je liga zaspala in sem se bal, da bi znal ta njen neuspeh za stalno onemogočiti vsako drugo enako akcijo, sem l. 1916 v 10. številki "Ave Marija" objavil daljši članek pod naslovom "Odkrita beseda". Navduševal sem, da bi ameriški Jugoslovani, zlasti Slovenci, izdali v imenu slovenskega naroda doma posebno deklaracijo, v kateri bi povedali: "Da tudi mi še živimo, kje so naše narodne meje, da sicer še nikdar nismo imeli svobode, da si jo pa vendar enkrat želimo, da, da jo zahtevamo, ker drugače ne bo miru, da smo se tudi mi zbudili in se zavedamo, da smo in da imamo tudi mi, kakor vsak drug narod, pravico do obstanka, do koščka lepe zemlje, katero so nam pustili naši očetje kot dedščino, kupljeno z njih srčno krvjo. . . Povejmo, če naš sedaj še bolj razkosajo, bodo imeli mesto laške irredente v Primorju slovensko irredento. Ako pridejo drugi kosji pod Nemca ali Madžara, da bo vedna nezadovoljnost, veden boj in vedni prepiri." ("Ave Maria" l. 1916, str. 196.)

Kmalu nato se je vršil v Pittsburgu velik shod vseh ameriških Jugoslovanov, ki je izvršil veliko delo, vendar take deklaracije ni izdal.

FOTO "SAVA"

SAN MARTIN 608 (Križišče Tucuman)

Domov ne moreš. Vsaj verno svojo sliko lahko pošleš. Oglasi se pri nas! — Fotografije vsake velikosti. — Povečave. — Razvijanje. — Hitro in točno. — Po slovensko.

KO JE ZAPEL ZVON...

Nekoč je bilo. Saj je še! Toda kje? Tam, daleč...

V soboto popoldne se je razlil glas gori od cerkve in je prelepa pesem plula vse dalje in se zlivala v novo harmonijo s pesmijo, ki so jo peli zvonovi po vsej širni domovini in oznanjali, da je jutri Gospodov dan, dan molitve in oddiha...

Mnogo lepega in opojnega sem že našel na svetu, toda nekaj tako neizrečeno lepega kot je bila in menda še je tam doma pesem sobotnih zvonov in pesem jutranjih zvonov za velike praznike... tega nima na programu noben radio in noben koncert.

In tedaj, ko so šli zvonovi čez naše dome, kot da nosijo božji angelji nebeški poljub vsem božjim ljudem, tedaj je postala za hip utrujena noga, pogled je zahrepenel kvišku, in srce, nemara potrto in trpeče v boli in bridkosti, je našlo mehko tolažbo in pesem, ki je s prijetnim zvonjenjem polnila dol in breg je zazvenela tudi v srcu, ki se je napolnilo z novim upanjem in tolažbo.

Z zvonjenjem je priplula božja nedelja in dvignila trpina iz trudnega spanja.

Saj je bedak, tako rekajo danes mnogi, premnogi, in bedak je vsak, ki dela tako. Naj bi se vsaj v nedeljo naspal in oddahnil...

Tobe je pa vedel drugače. In ni vedel slabo, ker je vsaki stvari dal tako ime, kot ji je pristojalo. Rekel je 'Bobu bob in popu pop'... Tudi se je polenil kdaj, kdaj; toda le poredko, ker ga je skušnja naučila, da je vstal bolj len tedaj, kadar je poležaval. Ne, zjutraj se ne popravlja, tako je dognal; takole popoldne v nedeljo, tega pa ne bi zametal. Naj se kosti malo izravnajo, da bodo zmogle spet za teden naprej!

In k maši?

Hm, tako je modroval Balantač, to je za "paure", za "kmetavže", ki nimajo kaj drugega. V mestu se gre pa v kino in na tekme in na koncerte...

To pa Tonetu ni šlo prav v glavo. Namesto k maši pa v kino! Mesto v cerkev, pa gledat, kako se pretepajo za umazano žogo...

No, ja. Vsaka glava po svoje... In se je spomnil, kako je bilo oni dan, ko se mu je voz odprl in se je lepa, debela, že ob-

rezana repa usula tja v dolino... Da, vsaka glava po svoje, toda meni je bilo to jako narobe... In kako bo pa Bog zbiral skupaj te naše butice, če mu bomo takole vsak po svoji poti uha-jali... Učil ne bom nobenega, tako je menil Tone, to je delo za gospode, ki več vedo, zase pa vem, da ima Bog nad menoj že nekaj besede, in tudi to vem, da je meni Boga bolj treba, kot pa on mene potrebuje...

V mestu gredo v kino in na tekme... In se za Boga in mašo ne menijo. Seveda, ker mednje Bog ne vdarja tako kot med nas. Toča jim ne vzame, ogenj in voda menda tudi ne... Za Boga jim ni mar, se pa zato toliko bolj boje tistega, kateri jim kruhek reže... Kaj bo gospodar rekel, če me bo videl iti v cerkev, ali da berem kako pobožno branje, ali da se prekrižam...

Bog ne drži tako svoje roke nad meščani kot nad nami kmeti, ki nam pošilja sonce in dež, pa tudi točo in strelo in tako vedno čutimo svojo nemoč in njegovo oblast nad nami in se zato bojimo bolj zameri z njim kot pa meščan, kateremu režejo kruh delodajalci, dostikrat in navadno brezbožni ljudje.

Seveda, potem pa tožijo nad krizami in da stradajo in da so raztrgani in da se jim krivice gode... in samo na tiste, ki so med bogatimi mečejo vso krivdo! In si volijo predsednike in poslance in si postavljajo svoje cesarje in kralje, da bi jim kruha dali in lepo oblekli in jih z vsem zaželjenim oskrbeli... Za Gospoda Boga pa nikdar nič časa ni, niti nobene misli in očenaša ne znajo več moliti in se prekrižajo z levo roko...

Da se človek po svetu marsikaj nauči, je rekel Balantač in da spregleda. In od vse tiste bogate šole, ki jo je napravil mn je bilo menda največ vredno to, da si je spletel zanko in se obesil, ker ni več znal naprej živeti... Če se takega uče tisti modrijani, potem sem že raje veren kristjan, kateri vsaj z upanjem živim in sem lahko vesel tudi tedaj, kadar me zob boli, ker pred Bogom je tudi to nekaj vredno...

Da, Balantač! Pozabil je, da je Bog bramba nemočnim, pa je prevaral nevedno Kozarjevo Meto, da je morala iz lastne bajte pod kap...

In je zapustil svojo družino v obupu, naj se sedaj sama žena z otroci preživi, katerih on z vso modrostjo, ki se je po svetu naučil ni zmogel...

Tega se oni učijo v kinu in na veselicah in zabavah, kjer le sami sebi služijo, za Boga pa nobenega časa nimajo. V stiski

ga pa kolnejo, da je nanje pozabil, in da zanje ne skrbi in da ga ni. . . meneč, da je Bog dolžan se ponižati do njih, ki so ga v letih, ko jih je Bog s toliko potrpežljivostjo čakal in jim vsega dobrega dajal. . . ki so ga v onih lepih časih čisto pozabili, in sedaj naj pa on kar takoj s polno roko zavali pred nje vsega, kar si zažele. Ko so vse drugo že obredli in na vse drugo več dali, in na vse drugo več mislili, kot na svojega Stvarnika, ki jim šteje ure življenja in meri zdravje in uspeh dela. . .

Tedaj ko je vse drugo odreklo spet postane dober stari Bog!

Pred cerkvijo na
Saavedri.
1. avgusta oblet-
nica slov. maše.

Hm. Balantač in maša in Bog!
Da nima nič od tega, če k maši gre!

Zato pa je tako po mestu, da jim tistega najbolj manjka, za kar se najbolj ženó! Samo za denar vse delajo, in le tisto, kar se plača. . . in glej spaka, da jim ravno tega najbolj manjka in z njim pa še vsega drugega. In je delal Balantač v nedeljo, mesto da bi k maši šel, pa mu je le vsega zmanjkalo in je moral nad življenjem obupati. . .

Drugi pa v nedeljo k maši gremo in gospodov dan praznujemo, pa vseeno ne obupavamo nad življenjem. . .

Da ni Bog tisti, ki pošlje strelo in povodenj. . .

No, da! To vsak otrok vidi, da iz oblakov pade strela in se vsuje toča. Toda s tem nismo kar nič manj oškodovani, če učenjaki povedo še naprej, kako da se dela elektrika in led v oblakih. . . Saj to vemo vsi, da Bog ne stresa iz svojega pergišča

tisto, kar iz neba pade...

Tako pa meščani tudi svoje krize rešujejo. Vedno iščejo, kdo je tisti, ki je sprožil to ali ono nesrečo, kakšni so vzroki na svetovnem trgu in kaki v tovarnah in kaki v kapitalistu in kaki v človeški lenobi in zlobi... Toda vse te stvari so prav tako v božji roki, kakor vetrovi in hlapovi, ki točo naredo...

Nočejo misliti na Boga in ne ga moliti.

Pa ima tudi za meščane pripravljeno pokoro, s katero jih opominja, da naj se spomnijo naj, naj tudi njemu služijo... če hočejo!

Navsezadnje! Komur je denar in delo bog, mu bo denar in delo tudi plačnik in sodnik, pa bodisi v obupu nad življenjem, ki je bilo nasilno končano, ali pa na kupu denarja med kletvijo izrabljenih trpinov... Samo pred večnim Sodnikom bo stvar žalostna, ker se ne bo zadovoljil z besedo, da je obtoženi zemljan "verval"... ker ni dovolj "vervati" v Boga, temveč mu je treba tudi služiti in ga moliti...

Služil in molil je pa Balantač le denarju in svojemu telesu in živel samo svojemu delu in svoji zabavi...

Tako, da! K maši! Ne za denar, marveč zato, ker sem božja stvar, ki moram tudi Bogu nek davek svojega žrvljenja plačati, ker moram tudi na večnost misliti. Tako vsaj vem zakaj živim, zakaj se mučim, da tudi tedaj moje delo ni izgubljeno, kadar toča pobije, ker pred Bogom je vseeno zapisano in pred njim vseeno svoj sad obrodi.

Nedelja je Gospodov dan in maša je božja molitev. Če se ubijam šest dni na teden zato, da je kaj jesti in kaj obleči, za te kosti in meso, podvrženo tolikim boleznim in nazadnje bo gniloba in smrad... menda ni proti pameti, če vsaj malo pomislim tudi čez grob in vsaj nekajkrat vsak teden ponovim svojemu Bogu obljubo svoje vdanosti, da me ne bo zavrgel tedaj, ko me bo poklical na odgovor, take so bile misli Tonetove.

Zvonovi so peli in pojo vsako soboto in naznanjajo sveti večer slovenski zemlji, tukaj pa tovarne samo na delo kličejo in k delu poganjajo in oddih oznanijo le za toliko, da trpin ne omahne od dela.

In v nedeljo, ko ponižni zvonovi boječe v cerkev vabijo, presliši večina zemljanov njihov glas v trušču drvečega prometa, ki hiti mimo cerkva. Brez maše, brez molitve, brez božje misli hitimo dalje.

Sto in sto izgovorov vedo, zakaj k maši ne gredo, pa vsi dobro vemo, da so samo izgovori, vsaj po večini. In je glavni vzrok ta, ker ni več prave volje za to; ker se ljudem vse drugo bolj važno in pomembno zdi, kot to kar vera naroča kot besedo Stvarnikovo in Odrešenikovo.

Odvadili so se že tistega.

In vendar čaka na pragu večnost, dolga in nepoznana in vsi bomo morali čez ta prag in vsi se bomo vanjo vtopili...

Nikar ne mislite, da se vara božja resnica!

Ljudje se varajo in sami sebe slepijo in druge zavajajo, Bog nas pa ne bo sodil po izumetničenih izgovorih, ki si jih kdo sedaj izmišlja v to, da svojo bogopozabnost opravičuje, marveč po svojih zapovedih nas bo sodil, po katerih je nedelja dan molitve...

Nikar ne mislite, da so namesto vas, dragi rojaki, svetniki pri maši, tisti, ki v oltarjih in po cerkvenih stenah stoje in kateri namesto vas — gluhi, leseni ali kamniti, božjo besedo poslušajo.

Če večina brez maše živi in brez Boga, saj ne žive prav in ne bodo končali prav, zato se nikar ne ravnajte po njih ker božja je resnica ki jo je sv. Pavel napisal: "Nikar ne posnemajte takega sveta, da ne boste ž njim tudi pogubljeni."

Nikar ne čakajte več, temveč poskrbite, da bo cerkev polna, kadar je slovenska maša, da se bodo tudi srca spet napolnila z božjimi resnicami in z božjo tolažbo in upanjem, ki človeka ne prevara.

H l a d n i k J a n e z.

Vabilo

Na veliko prireditev slovenske šolske dece, ki se bo vršila v nedeljo dne 22. avgusta ob 4. uri popoldne, v veliki dvorani

CENTRO ARMENIO

calle Acevedo 1353.

(Višina Rivera 800 in Canning 1300).

Uprizori se prelepa igra v treh dejanjih:

"IZGUBLJENI RAJ"

"TUDI MAČICE IMAJO ŠOLO"

in več drugih lepih točk. — Sodelujejo tudi ostala narodna društva.

Dvorana bo za slučaj mrzlega vremena zakurjena, ker ima centralno kurjavo.

Opozarjamo na točnost, ker z izvajanjem programa ne bomo nič čakali. — K mnogobrojni udeležbi vabi

ODBOR ŠOLSKEGA DRUŠTVA

BILO JE V NEDELJO POPOLDNE . . .

Dan tak, da so se angeljci smejali in ptički peli. Nihče ne bi mislil, da je to sredi zime. Le kako, prosim vas, bi si kdo mogel misliti kaj takega. Saj je bilo sredi tistega časa, ko je po celi domovini razlitega cvetja v razkošnosti, ko trka na vrata mesec, ki mu je "ročnik" ime.

Bilo je koncem meseca majnika, meseca Marijinega in solnce samo je ono nedeljo popoldne, 30. maja, zatajilo svoj zimski obraz, in se pomladansko smehljalo iz polnega neba, čeprav nosi v praksi zimsko lice na tej južni obli naše zemlje.

Prav zares je bilo to nalašč za nas. Saj je bila preje cela vrsta nedelj, ki so brezprosno tajile poezijo slovenskega majnika. Ta dan nam je pa lurska Marija prav za naš sprejem poslala dan, kot si ga niti želeli nismo upali.

Ob pol četrte je bilo napovedano. Kdo ve kako bo kaj! Obetali so na vseh straneh: pridemo! Bil sem v San Martinu, bil v Caserosu, v Villa Ballester, po Villa Lynch in Progreso, po Villa Devoto... vse naokrog lurske božjepotne cerkve, koder je par stotin naših ljudi... Toda, Saj veste kako je... Obljubiti stane kaj malo. Nekateri samo da se nadležnosti reši, čeprav dobro ve, da ne bo storil nič, drugi ima nemara tedaj resno misel, toda vsako nasprotno besedo, ki mu jo bo kdo prinesel na nos, sprejme za bolj pametno... in ga zastonj čakaš. Potem je pa polno izgovorov — več izgovorov zato, ker sam dobro čuti, da nobeden ne drži in zato jih nameče več, da bi izgovoril svojo neizkrenost...

Pravi vzrok je pa le v besedi: kaj ga boš hodil poslušat farja! Tega nam tukaj ni treba... V Lurd lahko grem takrat, ko mi ne bo delal nihče napote.

Morda je bilo tudi ta dan kaj takih. Zelo verjetno. Toda hvala Bogu bil je dan, ki nas je vse prijetno iznenadil.

Z vlakom iz Paternala, z omnibusi iz mesta in s kolektivi od vseh strani in kot pravi božjepotniki tudi peš mnogi.

Moral si videti te obrazi, kako so si veselo podajali roko znanci, sovaščani, prijatelji in sorodniki, ki se niso videli že leta, ki se niso srečali od tedaj, ko so se iz ladje razšli vsak na svojo stran, ki so se že pozabili in glej, tam se je prismejal nasproti znan obraz, tam drugi celo z lastno družino... In so zaživeli spomini na potovanje in na domači kraj in na zgodbe iz križepotov po tej deželi in na vesele in težke doživljanje.

Zares, kakor na Sveti Gori, ali na velikem žeganju doma. Le tistih štantov s pisanimi pučkami in igračkami in lectom in orgelcami in petelinčki in konjički, ... samo tistega ni bilo, pa bi zadihali pravi vonj najlepših praznikov v domači zemlji.

Kar žal nam je bilo, da bi se umaknili v mračno svetišče, ko so nas pa vrabčki tako lepo vabili, da nam bodo pomagali zapeti kar pred lurško votlino in smo se namestili kar tam.

Klop za klopjo se je polnila. Evo tam obraze iz Saavedre in Floride, tamle so avežanedci, iz Liniersa, iz Lanusa, iz V. Lugano...

V Lurdu se je
zbralo 30. maja
700 Slovencev.

Tukaj smo gospod! Vidite, da nismo pojedli besede. In koliko je z mano še drugih. In smo si veselo stisnili roke. Samo, ko bi človek bil fotografska plošča, da bi si vse te obraze in njihova imena zadržal in njihovo bivališče, da bi jih še kdaj poiskal...

Oh ti naši kristjani! Vse bi moral človek sam zanje! Pa bi mnogi lahko prišli in velikokrat prišli na Paternal, da bi se bolj spoznali in da bi kaj dobrega lahko ukrenili.

Tamle glej! Znanci od včeraj! Prav od Mendoze so prišli Maruševiči. Ni bilo samo radi Lurda... ali pa sta zato prišla mamca in oče obiskat svoje tukaj prav te dni, da bi vsaj nekaj slovenskega še doživela, ker tam kjer žive, so daleč, daleč... In še zemlja se buni, da bi slovenska postala pod njihovimi de-

lavnimi rokami. Le skopa je bila letos... "Pa vendar, gospod nunc, je tole slovenska kapljica, izstisnjena iz te nehvaležne zemlje. Le majhen je bil pridelek letos. Toča nas je vdarila, da bi se človek zjokal..."

In sem seveda hvaležno sprejel božjo kapljico, pošteno in sladko. Ki je bila pa še vse bolj dobra zato, ker zrastle pod roko slovenskega viničarja. Kakor da je kraški teran, tam od Doberdoba ali iz Tomaja... Tak, kakor je iz trte pritekkel.

Zares sem si želel, da vzamem kako sličico za spomin, pa je sonce pozabilo, da sije slovenskemu majniku in je neizprosno legalo za visoke zidove in spuščalo zimske sence čez zbrane rojake. Kar ni bilo mogoče zajeti prave slike, ki bi dala primerno podobo tako lepe slovesnosti.

Utihnila je množica in slovenska pesem je zaplula v višavo "Marija skoz življenje"... Ti pelji skoz trpljenje življenja čolnič naš. Ti krmi ga v valovih, ti brani ga v vetrovih...

In se je sprožila slovenska beseda, ki jo je govoril g. Kastelic. Koliko jih je bilo, ki niso slišali slovenske božje besede vse od tedaj, ko so bili zadnjič pri maši v cerkvi svojega krstnega kamna.

In potem so sledile litanije in je prosila molitev: O ti kraljica majnika, kateré prošnja vse velja...

Začudeno so postajali potniki zunaj na cesti in vse je krenilo notri, da vidi in sliši od blizu. "Que bien que cantan" je bilo čuti in je množica vse bolj rastla.

Zakaj ne bi še lurško procesijo napravili, gori po arkadah in skozi gornje svetišče, tako je menil Pater Superior, župnik lurške cerkve.

In se je razvila res procesija. Prva lurška procesija, pri kateri so nosile slovenska dekleta lurško Marijo. Množica je iz stotin narastla v tisoč in še naprej... Samo, kaj res ne znamo nič zapeti... Zvonovi zvonijo, premilo pojo, častijo preblaženo lurško gospo... Na procesijo nismo bili pripravljeni in zato seveda ni nosila tistega slovenskega lica, kot bi ga morala imeti. Bilo je pač prvič in za drugič bomo že vedeli kako je treba.

Dolga procesija je utonila nazadnje v cerkev. Par besed se spodobi, tako mi je naročal župnik, toda... kako pa naj? Ali po slovensko, ali po kasteljansko? Če ni več drugorodcev kot nas Slovencev, zakaj sam nisem mogel verjeti, da bi bili vsi Slovenci. Od kod bi se jih toliko vzelo?

Pa sem le po slovensko rekel. In nazadnje, da se uverim,

kako in kaj, smo še zmolili zdravo Marijo in je res vsa množica odgovorila. Kar polna je bila cerkev našega glasu.

Smelo trdimo, da je bilo zbranih tedaj sedem sto Slovencev. In smo sklenili, da se v Lurdu še vidimo, še preje pa če Bog da, obiščemo spet Marijo v Lujanu.

Nedvomno je bil ta dan eden izmed najlepših slovenskih dogodkov v tej deželi.

Kadar bo spet kaj takega, pa spet pridi in ne pozabi pritegniti še svoje poznane... Toda ne pozabi, da so lepi prazniki tudi tisti, ki jih obhajamo z redno službo božjo in pridi zraven, kadar le moreš, na Paternal, na Avellanedo ali pa na Saavedro!

Hladnik Janez

PREKMURSKI PRAZNIK

Bilo je približno pred enim letom, ko se je nekega dne čisto nepričakovano zaslislalo: "Eden slovenski duhovnik so ti bili ino odsegamao bomo méli saki mesenc slovénsko mešo pa litanije". Za slovensko službo božjo pa je treba tudi slovensko pesem. Posrečilo se je ustanoviti pevski zbor, katerega vodi naš poznan pionir slovenske pesmi v Argentini, g. Ciril Jekše. Tekel je mesec za mesecem in prej kot smo si mislili, je preteklo eno leto, odkar imamo slovensko mašo in slovensko pesem. Bil je "te slovenski duhovnik", naš gospod Janez, ki je naredil iniciativo za proslavo prve obletnice slov. službe božje tukaj na Avellanedi. Malo število sotrudnikov nas je, in zato smo morali več časa in energije žrtvovati, da smo bili zmožni proslaviti to prvo obletnico s prireditvijo, ki naj bi veljala v prvi vrsti vsem našim rojakom Prekmurcem, katerih je tukaj posebno mnogo. Za cerkveno proslavo obletnice smo določili drugo nedeljo v juliju in za prosvetno štirinajst dni pozneje. Kar se tiče cerkvene proslave, je bila dobro obiskana. Ljudi je bilo kot na božič ali Veliko noč. Ne tako na prosvetni proslavi. Bila je že napovedana ura in vendar smo kot nehote vsikdar zopet gledali k vratam in pričakovali več ljudi, ker skoro polovica klopi prostrane dvorane je bilo prazno. Pa kaj čuda! Saj ima dvorana 500 sedežev. In še deževno vreme! Kot navadno v Argentini, kjer na vsak državni praznik in javni proslavi dežuje.

Karakter posebne svečanosti je dobila prireditev s prisotno-

stjo našega gospoda ministra dr. Izidor Cankarja z gospo, g. Sulčiča in drugih uglednih članov naše kolonije. Po otvoritvenem govoru so najprej pokazali naši mali, kaj in kako so se naučili. Mojstrsko deklamirano je bilo "Kosovo polje" (Darinka Čehovin). Prelepo Gregorčičevo "Oj z Bogom, ti planinski svet!" je podala Jekšetova Irena v največjo zadovoljnost in enako Cotičeva Darinka "Beseda sladka domovina" in Marica Koradinova "Krik izseljenca". Najbolj dovršeni sta bili obe točki Šemoletove Pepce, ki je v krasni narodni noši panonskih Slovencev zapela "Besedo za vse" in "valčkov čar". Prelepa sta bila tudi oba nastopa Tibedar Micke in deklamacija Fatove Lizike. Tudi Zora in Cvetko (Lahko noč) (Vrabček) in Katica (Kje je moja zibel) so svojo nalogo kar najbolje rešili. Kar živ dramatičen prizor pa je biladeklamacija Čehovinove Vande od "Ropoše in Krucev".

Ko je nastopil pevski zbor in zapel "Slovenska krajina", se je marsikatero oko zarosilo: vzbudil se je spomin na domačo cerkvico in hišico, in vse kar veže na domovino. Štirikrat je nastopil in vsakikrat dobro izkazal Na tem mestu posebna hvala našemu pevovodju.

Dramatična igra "Kjer ljubezen, tam Bog" ni bila podana dovolj dovršeno. Novi igralci! Težave radi vaj. In ta prostrana dvorana, ki zahteva polna pljuča.

Posebno zanimiva točka je bil srečolov. "Poštene hočemo biti, da ne bo nihče mogel reči, da je bil prevaran", tako smo uganili in smo dali sladke srečke. Pa srečo smo imeli. Morda je tisti ki je zadel glavni dobitek, s slastno čokolado pojedel tudi priloženo številko... Prašiček je vsekako ostal in smo imeli lepega špasa s pujskom, ki je prav ponižno čakal, komu bo za slastno večerjo.

Udeležba ni bila tako številna, kot je bila želeti. V cerkvi pri blagoslovu in vidovdanskem spominu je bilo čez 200 ljudi, nekaj sličnega je bilo tudi v dvorani.

Zadovoljni smo z našo prireditvijo. Vsi smo prosti delavci in šele po celodnevem delu si odtrgamo od naših prostih ur, da se vadimo ne samo v cerkvenih pesmih ampak tudi, da včasih razveselimo naše rojake z malo prosto prireditvijo. Naša želja je, da se vsak zanima za to stvar, ker tu gre za občo korist.

Andrej Lah.

DOMA IN PO SVETU

V JUGOSLAVLJI je pravoslavne zelo razburil konkordat s papežem. Patriarh Varnava je naročil naj v znak protesta zvone po vsej deželi in so več dni peli zvonovi, noč in dan.

ZA novega rektorja slovenskega vseučilišča je bil izvoljen odličen slovenski znanstvenik, profesor pravne fakultete dr. Rado Kušej. Prof. doktor Kušej je osebno skromen človek, vendar pa marljiv javen delavec, čigar ime uživa v slovenski javnosti že velik sloves. Novi slovenski rektor se je rodil dne 21. julija 1875 v Libučah pri Pliberku. Gimnazijo je študiral na Koroškem v St. Pavlu in v Celovcu. Ko je dokončal pravne študije, je l. 1900 stopil v sodno službo in je leta 1912 postal okrajni sodnik v Gradcu. Leta 1919 je postal sodni svetnik v Ljubljani, leta 1920 pa je postal izredni, malo pozneje pa redni profesor cerkvenega prava na ljubljanskem vseučilišču. V tem času je bil že trikrat dekan juridične fakultete.

Vse svoje življenje je bil dr. Kušej odločen in zaveden Slovenec. Napisal je več del v nemščini.

Dr. Kušej je osebno dober in mehak človek, pristen Korošec. Njegovi slušatelji in gojenci ga imajo radi nad vse. Več let je že podpredsednik izpraševalne komisije za pravno-zgodovinski izpit. Kakor narodu tako je doktor Kušej zvest tudi katoliški veri. Pomembno je njegovo delo v narodno-obrambnem oziru. Pred leti je prevzel predsedstvo Ciril in Metodove družbe, pomagal je ustanoviti svoj čas društvo "Gospodsvetski zvon" ter živahno sodeluje še zdaj pri klubu koroških Slovencev. Ko je služboval na Koroškem, si je za slovensko stvar pridobil veliko zaslug.

DAVID DOKTORIČ, izseljenski dopisnik ministrstva socialne politike

v Montevideo, je bil s posebnim odlokom ministra Dragiša Cvetkoviča imenovan za začasnega honorarnega atašea kraljevega poslanstva v Buenos Aires s sedežem v Montevideo, da bo pod tem naslovom mogel uspešno zadovoljevati potrebe naših jugoslovanskih izselencev v Uruguay-u, zlasti v glavnem mestu Montevideo.

DR. IVAN PRIJATELJ. (Umrli 23. maja 1937.) — Pokojni vseučiliški profesor dr. Ivan Prijatelj se je rodil dne 23. decembra 1875. na Vinicah pri Sodražici ter leta 1889 prišel v ljubljansko gimnazijo. Po maturi je odšel na Dunaj, takoj na začetku z medicine prešel na slavistiko, kjer je vodil slovenski seminar slavni Vatroslav Jagić ter je promoviral leta 1902. Spomladi naslednjega leta je odšel v Petrograd, v istem letu kasneje v Moskvo ter na Poljsko, v Nemčijo in Francijo. Potem je postal asistent dvorne knjižnice na Dunaju, dokler ni bil leta 1919. imenovan rednim profesorjem na ljubljanskem vseučilišču.

Ko je bil še v gimnaziji, je začel z literarnim delom in pisal v dijaške liste povesti, pa tudi že eseje. Kot Semen Semenovič pa je leta 1896. poslovenil "Kapitanovo hčer", ki je v predelani izdaji izšla spet leta 1924. Poleg Puškin a je prevajal kasneje še druge ruske književnike. Tako je prevedel Maksima Gorkega delo "Šestindvajset in ena", "Momente" iz spisov A. P. Čehova ter štiri bajke Saltikova Ščedrina. Nadalje je prevedel Gogoljevega "Revizorja" in leta 1933, "Plemiško gnezdo", roman Ivana S. Turgenjeva, pod psevdonimom Jože Arko. Najbolj znamenit je njegov prevod "Evgenija Onjegina", ki je izšel leta 1909.

Težišče vsega Prijateljevega dela so seveda nanstveni spisi, članki in eseji.

ki so raztreseni največ po raznih listih, revijah in zbornikih. Tu je popolnoma nemogoče v tem okviru poročati obsežneje in izčrpn. Lahko navedemo le nekaj glavnih del. "Drama Prešernovega duševnega življenja", "Doneski k slovenski literarni in kulturni zgodovini", "Donesek k jezikovni in socialni zgodovini slovenski". K Trubarjevemu jubileju je pisal "O kulturnem pomenu slovenske reformacije". Leta 1910. so izšle razprave "Ob ilirizmu", "Vrazova popotovanja po Slovenskem" ter "Nekaj Vrazovih slovenskih dopisnikov". "Duševni profili slovenskih prepoditeljev" so izhajali v "Zvonu" 1921 in istega leta so izšli "Predhodniki in idejni utemeljitelj ruskega idealizma".

Dr. Prijatelj je na vseučilišču predaval pred vsem iz novejšega slovenskega slovstva. Napisal je obsežno delo o Janku Kersniku, njegovemu delu in dobi, ter številne študije o mnogih drugih naših pisateljih, kakor o Murnu, Aškercu, Stritarju. Z uvodi in komentarji pa je opremil izdaje Zbranih spisov Josipa Jurčiča in Ivana Tavčarja.

OPADLI se vračajo. Radi nekaterih žalostnih pojavov v cerkveni politiki Primorja je bilo ta leta slišati med vernim ljudstvom mnogo bridkih pritožb. Toda ljudje, ki čutijo s Cerkvijo, so skušali z delom in molitvijo doseči, da se te napake popravijo. Drugače pa so nastopale posamezne osebe, ki jim je Cerkev mrzka. Žalostno je odmevala med našo duhovščino in med vernim ljudstvom novica, da je nekaj naših izseljencev "v znak protesta" odpadlo v drugo vero. Ogorčenje so vzbudili tlačni dogodki v Bistrenici ob Vardarju, kjer se je naselila skupina naših izseljencev, ki je izstopila iz katoliške Cerkve. Zadnje čase pa je prišlo več obvestil, s katerimi so naši ljudje sporočili, da so se spet vrnili v vero svojih očetov. Bog daj, da bi vsi naši izseljenci ohranili zvestobo katoliški Cerkvi, ki je bila skozi tisočletje duhovna mati slovenskega ljudstva!

25. Julija ob 1 zjutraj so neki postopači napadli in nevarno ranili našega gostilničarja Karla Terplana. Ves ranjen in krvav je napadalec še zmetal na cesto. Napadalec so že pod ključem.

TRIDESET let katoliškega gibanja v Istri. — Leta 1907 so iz hrvatske gimnazije v Pazinu izšli prvi abiturienti. Istega leta se je na pobudo škofa Mahničea osnoval na pazinjski gimnaziji krožek hrvatskega katoliškega dijaštva. Iz malih početkov se je pod vodstvom Stojana Brajše in drugih krasno razvijal vse do vojne. Na tedenskih sestankih so si idealni dijaki bistrili načela, se versko poglobljali in se tako pripravljali na svoje socialno poslanstvo med narodom. Že leta 1908 so si dijaki ustanovili akademsko ferijalno društvo "Dobrila" za socialno delo med istrskimi Hrvati v duhu škofa Dobrile. največjega voditelja Istre. Dijaki so ustanavljali ljudske knjižice, predavali, prirejali taborne in tečaje, osnovali se mladeniška društva v Bermu Karobji, Trvižu, Sv. Petru v Šumi, Kringi, Golgorici, Matedari, v Sajinih, v Alturi. Foškulinu ter v Ježnu, rojstnem selu škofa Dobrile. Veličasten je bil mladinski tabor kraj starodavne cerkvice Majke božje v Bermu v septembru 1912. Na tem taboru je vzbudil silno navdušenje govor g. Franca Tersegla. Duša vsemu gibanju pa je bil naš istrski Krek velezaslužni župnik be ramski monsr. Josip Grašič, ki biva zdaj na Brniku pri Cerkljah na Gorenjskem. Vse to delo nikakor ni bilo zastoj. Hrvatski predeli Istre se še danes v velikem delu duševno hranijo od sadov katoliškega gibanja. Zato smo se spomnili na lepe dni pred 30 leti, ko je vrla mladina pod vodstvom idealnih svečnikov zasnovala hrvatsko katoliško gibanje v Istri.

KARL TERPLAN
Slovenski restavrant
Chacabuco 501 — Avellaneda.

Prvi ste vi!

V zadnjih mesecih se je krog naših klientov jako povečal in dnevno prejemamo od njih zahvalna pisma, ker so bili njih bančni posli pri nas **POCENI, HITRO** in **NAJTOČNEJE** izvršeni.

TO JE NAŠE NAJVEČJE ZADOŠČENJE

ker je v **PRVEM REDU ZADOVOLJNOST** klientov, kateri poslujejo z nami dokaz, da boste tudi Vi postreženi kakor želite in zaslužite.

Nobeden boljši kot

SLOVENSKI ODDELEK

na

BANCO HOLLANDÉS UNIDO

Podružnica Buenos Aires

Centrala:

CANGALLO 360

Podružnica:

CORRIENTES 1900

DENARNA NAKAZILA — HRANILNICA — PRODAJA VOZNIH LISTKOV — IZSELJENSKA POŠTA.

DUHOVNIŠKA imenovanja v goriški nadškofiji. — G. Albin Bratina je imenovan za žup. upravitelja no Otlci; novomašnik Stefan Gnjecza gre za kaplana v Idrijo; g. Stanko Vrtovec je postal župni upravitelj v Podbrdu, na njegovo mesto v Tolmin je prišel za kaplana novomašnik Stanko Šarf; gosp. Bronislav Podobnik je imenovan za pomožnega upravitelja v Šebreljahi, kjer je g. župnik bolan.

SLOVENSKE duhovniki v Istri. — Za župnega upravitelja v Kašcergi pri Pazinu je tržaški apostolski upravitelj imenoval novomašnika g. Štefana Ceka, ki je rodom iz Podgrada. Med istrskimi Hrvati deluje sedaj že 12 mladih duhovnikov.

PREVEČ se pleše. — Nedeljo za nedeljo se po tržaški okolici in po Vipavskem vrstijo javni plesi. Mladina na njih zapravlja težko prislužen denar in se duševno kvari. Goriški nadškof mons. Margotti je odločno nastopil zoper torastočo ljudsko epidemijo. ki je tembolj nevarna, če se širi pod odličnimi znamkami dobrodelnosti itd. To nadškofovo pismo je pri pametnih starih zbudilo nado, da se bo prirejanje plesov omejilo.

IZ konfinacije se je vrnil hotelir g. Ivo Didič, iz znane Didičeve družine v Idriji. Ko je zadnji petek zvečer prišel domov, se je razveselila vsa Idrija.

ŠTRISTOLETNICA SV. GORE. — Leta 1939 preteče 400 let, odkar so na Sv. Gori pri Gorici postavili v oltar milostno podobo Bogorodnice. Goriški nadškof je zapovedal za to obletnico velike priprave in slavlja. Ustanovil se bo častni odbor za proslavo.

DNE 8. januarja je zapustil revno zemeljsko življenje v Gorici Michael Kodelja v starosti 73 let. Za njim žalujejo trije sinovi in dve hčeri. — Pavla, omožena Rojce, je zvesta naročnica našega lista. Iskreno sožalje!

G. Chaudau je pisec neštevilnih del v francoskem jeziku, v katerih skuša prikazati zunanjemu svetu smelo strmljenje Jugoslavije in balkanskih narodov.

V knjigi BALKAN IN DEMOKRACIJA piše v lepem časovnem redu prejšnje zadnje dogodke iz balkanske zgodovine in razveseljiv napredek medsebojnega sporazuma, ki ga utrjujejo med seboj balkanske demokracije. Pisatelj govori najprej obširno o Jugoslaviji in njenem notranjem političnem razvoju v zadnjih letih. Potem se podrobneje peča z iskreno prijateljskimi odnosi med Jugoslavijo in Francijo. Nato preide pisatelj k obravnavanju jug. politike napram državam Balkanske zveze in Male zveze. Z vsemi temi državami je Jugoslavija ostala v najboljših odnošajih in je vezi prijateljstva z njimi celo poglobila. Tem se je pod vlado doktor Stojadinoviča pridružil nov stik s Poljsko in zlasti z Bolgarijo, kar je smatral za ogromen korak k pomirjenju Balkana in je eden največjih uspehov dr. Stojadinoviča na zunanje političnem področju. V zadnjem času omenja še sporazum z Italijo,

MADŽARSKA ocena slovenske knjige. — Med razmeroma redkimi primeri te vrste moremo opozoriti zopet na enega: v madžarski reviji "Vasi szemle" (Szombathely) 1937, zv. 3 poroča dr. Avgust Pavel o "Prekmurskih pesnjih" Jožefa Baše-Miroslava. Opozarja zlasti na zveze, ki utegnejo zanimati madžarski svet (prevodi iz madžarskega pesništva itd.) in na celotni značaj imenovanega pesnika.

29. JUNIJA je bilo 10 let mašniškega posvečenja in 17. julija 10-letnica nove maše slovenskega izseljenkega duhovnika Hladnika Janeza. **Z**VEZA Slovenije z morjem. — Bitno vprašanje gospodarskega razvoja Slovenije je zveza z morjem, ki se sedaj vendarle rešuje kot treba. Stekla bo iz Črnomlja skozi Belo krajino na Vrbovsko.

Pri km 10 leži postaja Dragatuš. Na to postajo bo gravitirala tudi Poljanska dolina, t. j. vasi okoli Starega trga, saj se nova cesta čez hribovje že gradi.

Postaja Vinica (km 18) bo središče za vasi ob Kolpi na slovenski in hrvaški strani.

Med postajama Vinica in Severin preči trasa Kolpo na železniškem mostu, podobnemu onemu čez Krko pri Novem mestu.

Pri km 27 se nahaja postaja Severin. Ta postaja bo vodna postaja in bo imela malo kurilnico za eventualno doprego pri težkih vlakih za vožnjo po strmini proti sedlu med dolinami Kolpe in Dobre.

Prj Severinu se začenja tudi krajevno najbolj zanimivi del proge. Razgled od tukaj na dolino zelene Kolpe, na Severin in daleč tja preko Vinice bo krasen.

Onkraj predora Lovnik zadene trasa (km 44) na sušaško progo na kar sledi priključno ogibališče Dobra; prometni priključek pa bo tvorila velika postaja Srpske Moravice, ki leži 6 in pol km daleč od priključka v smeri proti Sušaku.

Postaji Kamensko in Dobra bosta služile trgu Vrbovsko. Ako upoštevamo malo premestitev obstoječe proge med Črnomljem, pregraditev črnomeljske postaje in še kratek potek vstrie susaške železnice, potem meri celotna gradbena dolžina nove proge 47 in pol kilometra.

Vozili bodo brzovlaki iz Ljubljane do Novega mesta eno uro 32 min., do Črnomlja 2 uri 18 min., in do Sušaka 5 ur 15 min.; danes vozi osebni vlak v Novo mesto 2 uri 15 min., pospešeni osebni 2 uri, v Črnomelj 3 ure 15 min. odnosno 3 ure, a brzi na Sušak skozi Zagreb 9 ur. Pri vlaku do morja se skrajša vozni čas za 3 ure 15 min ali za več kot tretjino. Nova pot do Sušaka bo namreč za 81 km oziroma 121 km krajša kakor sedaj skozi Karlovac odnosno Zagreb.

SLOVESNI prenos posmrtnih ostan- kov 12 "zlatih svetinj" v kostnico na Oslavju. — Na praznik sv. Reš. Telesa predpoldne so položili v grobove spominske kostnice na oslavskem poprivojili najvišje vojno odikovanje za junaštvo: zlato svetinjo. V sredo popoldne so jih v preprostih žarah, ki so bile ovite v državno trobojnico, prenesli v žup. cerkev na Travniku kjer so jih položili na katafalk. Drugo jutro ob 8 je bila na obsežnem trgu sveta maša. Nato se je razvil izpred cerkve proti pevmškemu mostu na Soči svečan sprevod. Od Soče so krste prepeljali na podstavku topa do kostnice.

RAZSTAVA jugoslov. umetnosti v Rimu. — Na povabilo Rimske galerije zveze profesionistov in umetnikov v Rimu je organiziralo jugoslovansko prosvetno ministrstvo razstavo jugoslovanske likovne umetnosti. Razstava je bila omejena na določeno število slik in manjših kipov, časovno pa na umetnost povojne generacije. Slovenskim umetnikom je bilo določenih 18 slik v olju, 12 risb in grafik in po en kipec Franceta Kralja in Tineta Kosa. Gospod ban dr. M. Natlačen je bil od g. ministra pooblaščen da povabi slovenske umetnike k sodelovanju in sporazumno z njimi izbere dela za razstavo. Gospod ban je povabil k udeležbi 13 umetnikov, ki naj bi s svojimi deli pokazali vse mnogovrstne sestavine umetnosti povojnega rodu. Fr. Stele je sporazumno s povabljenimi umetniki izbral za razstavo primerna dela.

IZ Goriškega poročajo. Za velikonočne praznike nas je posebno razveselil svojevrstni piruh, ki nam je bil poslan iz Rima: nad 40 naših političnih

TEMLIN in GOMBOC
Restavrant "VIENES"
Tucuman 337 — Buenos Aires

obsojencev se je vrnilo domov k svojim dragim. Vedno pa je še okrog 30 naših rojakov, ki sede po raznih zapornih radi političnih kazni. Kako bi se oddahnila vsa pokrajina, če bi se tudi ti nesročneži vrnili pod rodni krov. Ali bi izpolnitev naše iskrene želje ne bila odločen korak naprej pri izgleditvi potov med dvema svetovoma, ki se dozdej nista hotela poznati? V bojih je plemenitost najvišja čednost.

POLITIČEN NAPAD. — V zvezi z demonstracijami ob priliki prihoda predsednika JNS Petra Živkoviča v Maribor Konjice in Celje, dne 8. junija t. l., so istega dne ob 20 zvečer na državni cesti blizu Prihove pristaši JNS, okrog 15 po številu, iz zasede napadla dva avtobusa, katera sta vozila pristaše JRZ.

Napad se je izvršil z revolverji, bokserji, noži in kamenjem. Napadeni so se sicer napadalec ubranili, vendar pa sta bila dva akademika lažje ranjena, ostali so dobili samo praske.

Po odbitem napadu so napadeni nadaljevali vožnjo, pogrešali so pa akademika — filozofa Rudolfa Dolinarja, rojenega dne 11. aprila 1915 v Lučinah, občina Trata, okraj Škofja Loka in tja pristojnega, Domnevali so, da so ga napadalec odvedli s seboj.

Naslednjega dne 9. junija t. l., okrog 10 je orožniška patrulja Dolinarja našla mrtvega pod državno cesto pri Prihovi, 50 korakov oddaljeno od mesta napada.

Dolinar je imel rane na glavi in po životu od udarcev s topim predmetom.

Ugotovljeno je, da je napad organiziral in se ga tudi dejansko udeležil Slavko Reja, urednik "Mariborskega Večerniko Jutra", mariborskega glasila JNS; med napadalec sta bila tudi Primec, tajnik krajevne organizacije JNS v Hočah, Brajkovič, pekovski pomočnik iz Maribora.

Na kraj sam je odšla sodna komisija; poleg nje so odšli na kraj sam tudi or-

gani policijske oblasti pod vodstvom upravnika policije v Ljubljani.

CIGANSKA roparska tolpa prijeta. — Znano je, da so v zadnji dobi cigani zagrešili po štajerskem, Prekmurju in Medjimurju celo vrsto drznih vlovov in tatvin. Končno so orožniki v Križeveih pri Ljutomeru zasledili in prijeli najdrznejši člane tolpe. Sodišču so bili izročeni cigani Baranja Jožef s ciganskim imenom "Dilino" in "Komisar" iz Boreje v Prekmurju, Šarkezi Jožef s ciganskim imenom "Koš" in Baranja Joško s ciganskim imenom "Lako". Zadnja dva sta iz Savske banovine. Vsi trije so še mladi, pa zreli za vislice.

DRAGOCENO mišje gnezdo. — V Trbižu je neki mesar dognal, da na nerazumljiv način izginja denar iz njegove blagajne in že je osumil svoje uslužbence. Slednjič je sporočil stvar policiji in vpriči neke priče je položil 800 lir v stotakih v predal in ga skrbno zaklenil. Ko je mesar drugi dan pogledal v predal, je bilo ondi še samo 600 lir. Že je mislil dati aretirati svoje uslužbence, ko je neki stražnik iztaknil prav na koncu predala v kotičku mišjo luknjo. Ko so se preiskovali predal, so našli spodaj prcejšnje mišje gnezdo z dvajset miškami. Gnezdo je bilo narejeno iz razglodanih stotakov v vrednosti 2000 lir. Miši so potrebovale tri tedne, da so sestavile to dragoceno zgradbo!

ITALIJANSKO časopisje napoveduje nove davke, doprinos je potreben za razna javna dela, ki jih država opravlja. K davkom na govejo živino perutnino in druge domače živali, pridej sedaj davščine čipkarstva, pričemer bodo v Julijski krajini najbolj prizadeti Idrija in okolica. Nadalje nameravajo uvesti davščine na nove poti ter na okna in vrata v vseh stavbah, starih in novih.

11. JULIJA se je po desetletnem bivanju v Buenos Airesu poslovil **Stanič Jože**, in odpotoval v domovino.

V ILIRSKI Bistrici so oblasti aretirale knjigovodjo na občinskem uradu nekega Caharijo, ki je bil že dolgo let zaposlen na občini. Oblasti mu očitajo, da je bil pomanjkljiv v svojem delu. Caharija je bil v prvih vojnih letih občinski tajnik Ilirske Bistrice, toda ko je režim občino povečal s tem, da je priključil še okoliške kraje, je postal knjigovodja, tajnik občine pa je postal Italijan po krvnem poreklu. Caharija je Slovenec in je njegov odhod domačine užalostil.

PRI Sv. Križu pri Testu je zadnje neurje napravilo veliko škodo pred vsem po vinogradih ki so letos mnogo obetali. Naletavala je debela toča, ki je neusmiljeno klestila vinske trte po vsej daljnji okolici ter se znesla posebno še nad vinskimi goricami v Mirniku na zapadnih Brdih.

V MOSKVI je bil ustreljen Bela Kun, znan ogerski komunist, ki je v času strahovlade na Ogerskem dal pobiti po nedolžnem 590 ljudi. Tudi nekaj slovenskih glav v Prekmurju je tedaj padlo.

IZSEL je v Ljubljani slovenski prapovpis Breznik-Ramovš. Ima 790 strani in je sedaj od banske uprave sprejet in predpisan kot službeni prapovpis in je s tem končana pravda med jezikoslovci. Naroči se pri Jugoslov. knjigarni v Ljubljani

NA boben je prišla v Črnem vrhu pri Idriji znana gostilna "Pri lovcu" (Il cacciatore), katere lastnik je Aleksander Premru iz Trebnjega v Jugoslaviji. Pravijo da bo gostilno dobil sedaj v roke gospodar, ki pride iz notranjosti Italije.

V GROJNI je postal Jožef Marčič, doma iz Podbrda, star 35 let, žrtev hude nesreče. Marčič je bil zaposlen pri vojaškem oddelku za razstreljevanje iz svetovne vojne izhajajočih razstreliv, ki jih še vedno pobirajo po Julijski krajini. Pečal se je z granato ogromnega kalibra, ki je ne-

nadoma v njegovih rokah eksplodirala in ga raztrgala.

PRI Angelu Pisk iz Sv. Lucije na Soči so oblasti našle šest litrov žganja jugoslovanskega izvora. Ker se 24letni fant ni mogel izpričati, kako je prišel do kapijice, so ga zaprli. V zaporu je izpovedal, da je bilo žganje vtihotapljeno čez Bovec.

ZARADI tihotapstva so prišle pred sodišče naslednje osebe: Jurij Magajna iz Cerknega, Jožef Magajna od istotam, Anton Humar iz Idrije, Albert Kavčič iz Sp. Idrije, Trček Janez iz Črnega vrha. Vsi štirje so obtoženi, da so tihotapili govejo živino iz Jugoslavije. Nadalje Stanko Brejce iz Idrije, Mišigoj Ernest iz Doberdoba, stanujoč v Dornovicah, Lorenc Beguš iz Sv. Lucije, Marija Planinc iz Planine v Jugoslaviji, Jožefina Plesničar iz Hotedršče, Jernej Svetičič iz Zabrelij pri Cerknem, Janez Rupnik s Črnega vrha, Janz Lampe od istotam, Marija Česnik iz Loma, Janez Tominec od istotam. Ljudmila Brejce iz Planine v Jugoslaviji, Frančiška Reja iz Bazenice pri Idriji, Jaka Kosmač iz Traniece, Tušar Cecilija in Tone Bevk iz Jagerskega pri Cerknem, Lena Podobnik iz Idrije, Andrej Tratnik iz Pljusne, Mieka Lapajne in Francka Erjavec iz Idrije, vsi za to, ker so bili zasačeni pri prenašanju žganja, tobaka in raznih živil iz Jugoslavije v Italijo.

Bogoljub Rupnik iz Črnega vrha, Marija Kogoj iz Cerknega, Valentin Kokalj, Ivanka Trugar, Marija Pivk in Ivan Šemerl iz Črnega vrha so bili aretirani in postavljeni pred sodišče, ker so hodili v Jugoslavijo po živež. Pred sodiščem so izjavili, da jih je k tihotapstvu gnala potreba.

22. JUNIJA je umrl v Trnovem pri Kobaridu, Simon Melinc. Trije njegovi sinovi živijo v Buenos Airesu. Maša za rajnega bo na Avellanedi 8. avgusta ob 10h.

23. JUNIJA je umrl v Gornji Lendavi župnik Rudolf Bednarik.

27. MAJA je bil Crnkov krst na Avellanedu.

27 do 29. julija se je vršilo romanje Ljubljane na Sveto Goro ter izlet v Trst in Koper.

POROČAJO da je dovoljeno romanje iz Primorske na Brezje na Gorenškem in je po vsej Primorski veliko zanimanje in se željno pripravljajo, da pohite k Mariji na Brezje.

20. JUNIJA se je v Grobljah pri Ljubljani vršil velik misijonski kongres, na katerem je imel še nadškof Jeglič slovesno sveto mašo. Govor je imel belgrajski nadškof dr. Ujčič, ki je bil na to mesto imenovan pred nekaj meseci. Doma je dr. Ujčič iz Kopra. Bil je profesor ljubljanske univerze. (Glej sliko na 1. strani.)

LETOS sta prišli v domovino na obisk dve skupini rojakov iz Severne Amerike. Ene v juniju, druga v juliju. Bili so zelo ljubeznivo sprejeti. Vdeležo se 10letne proslave Rafaelove družbe.

18. JULIJA je imel v Mirni na Kranjskem novo mašo Jože Solar, nečak Ane Zobe, ki ima s svojo

družino poznano sladoledarno v Merlo.

UMRL je v bolnici Fiorito na Avellanedu Janez Nemeš, doma iz Budincev. Na zadnji poti so ga spremljali dne 18. julija mnogi rojaki.

17. JUNIJA se je vršila v češki Pragi Slomškova Proslava katece so se vdeležile mnoge najodličnejše češke osebnosti. Skof Slomšek je bil velik prijatelj Čehov.

V SEVERNI Ameriki je bilo pet slovenskih novih maš. Slovenska kolonija šteje tam 300.000 Slovencev. Novomašniki so: Alojz Medic, Andrej Svete, Ciril Sircelj, Alojz Potočnik in Herman Golobič.

MED publikacijami Slovenske Matice v Ljubljani sta izšli dve značilni deli nemškega modrijana Kanta. Prevod je oskrbel dr. Izidor Cankar, naš tukajšnji minister.

8. JUNIJA je bil izvršen roparski napad v župnišču v Branici na Vipavskem. Župnik je obležal močno udarjen. Roparji so odnesli vse, kar je imel denarja, 300 lir., in razne jestvine.

KULTURNA KRONIKA

23. maja je bila maša za rajnega Lojzeta Bratuša, pri kateri je zelo zapel združeni zbor nekatere skladbe pokojnega.

23. maja je slavilo G.P.D.S. v Villa Devoto svojo drugo obletnico.

30. maja popoldne romanje v Lurdes. Zelo lepo obiskano. Zbralo se je kakih 700 Slovencev.

30. maja prireditev Prosvete ob lopi udeležbi.

6. junija se je otvorila jugoslovanska šola na Dock Sudu.

13. junija skupna prireditev Prosvete in Tabora v prid slovenske šole.

20. junija. Zelo obiskana prireditev Tabora s prav dobro podano igro "V nižavi". Sodelovala je tudi Prosveta.

27. junija prosvetna prireditev Avellanedskega pevskega zbora. Ob priliki proslave obletnice slovenske službe božje na Avellanedu. — Slovesne večerice so se vršile v župni cerkvi. — Spomin Vidovega dne.

4. julija je Prosveta slavila svojo osmo obletnico.

11. julija je bila prireditev G.P.D.S. v Villa Devoto.

26. in 28. junija je posvetil spominu Vidovega dne Sokol s proslavo v gledališču "Verdi" in z družabno zabavo

— V juniju je izšla prva številka "Njive", ki je glasilo "Ljudskega odra". Ni povedano, če bo izšel vsak mesec.

25. julija v dvorani Alsina prva prosvetna prireditev društva "Cankar" iz Saavedre.

CERKVENI VESTNIK

1. avgusta obletnica slovenske maše na Saavedri, Maša ob 10 uri in pol v cerkvi Av. de Tejar 4200.
8. avgusta maša na Avellanedi za rajnega Simona Meline. Litanije na Paternalu.
15. avgusta maša na Paternalu ob 10. uri za umrlega nadškofa Jegliča. Litanije na Paternalu.
22. avgusta maša na Paternalu za Ivan Furlan ob 10. uri. Litanije na Avellanedi.
29. avgusta maša na Avellanedi, litanije na Paternalu.

Nekateri so tako trdi, trdi! Vse zastonj. Naj jih prosim v listu, ali če jih vabim osebno, naj pridejo v cerkev, naj v dejanju pokažejo, da so še verni. Samo čez papeža vedo kaj povedati, pa nočejo doumeti, da nas Bog ne bo sodil po tem, kaj je delal papež, temveč po tem, kako smo mi sami z našimi dejanji bili zvesti Bogu.

Da se brez maše lahko živi... Vidim, da je res. Toda brez maše — kako se umira?... in smrti ne bo ušel nihče. In tedaj bo prepozno popravljati.

Zato vas prosim vse, saj je v vaš prid: pridite k naši slovenski službi božji, kadar je tam, kjer je najbliže. Saj vas ne prosim, da mi kaj denarja prinesite. Da le pridete in se s tem kot božji prijatelji izkažete. Saj ni maše napravil niti papež niti general Franco, temveč Jezusova ustanova je, in pred Jezusovo sodbo bomo nekoč stopili. Zato glejte, da bodete z Jezusom prijatelji!

Upam, da ste vsi dovolj razsodni, da razumete prav te stvari, da razumete tudi to, da je bridko za duhovnika, če njegovo delo tako nevhvaležno odklanjate, ko se ne zahteva od nikogar nič drugega, kot le to, kar je njemu samemu v prid.

I. AVGUSTA NA SAAVEDRO!

Tam se vrši slovesno obletnica slovenske službe božje. Z mnogimi preskušnjami smo se morali boriti in grde vremenske neprilike smo imeli. Pa smo vzdržali in upamo, da bomo v naprej še kaj lepega dosegli.

Nekaterim se zdi vse to odveč. Iz predsodkov in iz strahu prej javnih mnenjem nekaterih ljudi, katerim je vera že čisto ugasnila, nimajo poguma, da bi svojo vero javno pokazali.

Naj ne bo tistih veliko! Saj vemo, da pravi Gospod Jezus: Kdor se bo mene sramoval pred ljudmi, se bom tudi jaz njega sramoval pred Očetom... Ni to zabava, nego dolžnost in potreba je.

Naj se zbero ta dan vsi Slovenci iz Saavedre in Floride iz V. Urquize in Belgrana, iz Martineza in Munra in iz San Martína in V. Ballester in San Isidro. Pa še od drugod. Vsi pridite na obisk k znanec!

Na Av. de Tejar 4200, kjer bo ob 10 uri in pol zahvalna služba božja, da boste spet slišali slovensko besedo in božjo pesem kot nekoč doma, zapel bo združeni pevski zbor.

Ob 4h in pol pete litanije.

Hladnik Janez, slovenski kap'an.

Banco Germanico

DE LA AMERICA DEL SUD

Av. L. A. Alem 150 — Buenos Aires — 25 de Mayo 149-59

Predstavnik za celo Južno Ameriko:

PRVE HRVATSKE ŠTEDIONICE — ZAGREB
POŠTANSKE ŠTEDIONICE — BEOGRAD
ZADRUŽNE GOSPODARSKE BANKE—LJUBLJANA
BANCO DI ROMA — GENOVA

Pošljite Vaša denarna nakazila v stari kraj
samo tem sigurnim potom.

BRZOJAVNO! Z AVIJONOM! S POŠTO!

Naše uradne ure so: Od 8 in pol do 7 zvečer.

Ob sobotah do 12 in pol.

SIGURNOST! — BRZINA! — USLUŽNOST!
POVERJENJE!